

Almir Fatić

MUNAFICI U KUR'ANU

Arapska/kur'anska riječ munafik (licemjer, dvoličnjak) izvedena je iz riječi nifak koja, prema jezikoslovcu Isfahaniju, znači: ulaženje u djelokrug vjerozakona (Šerijata) na jedna vrata a izlazak iz njega na druga! Na ovo značenje, veli Isfahani, napućuje kur'anski ajet: "Licemjeri su, doista, razvratnici"! (Et-Tewbe, 67), tj. oni koji su izašli iz djelokruga Šerijata, tumači nam Isfahani.¹ Prema Mu'džemu-l-vesitu, riječ munafik označava osobu koja skriva nevjerovanje a pokazuje vjerovanje, osobu koja gaji neprijateljstvo a ispoljava prijateljovanje i osobu koja se očituje suprotno od onoga što u svojoj duši skrovitim drži.²

Zanimljivo je da se riječ munafik u ovom obliku, odnosno u jednini, ne navodi u tekstualnoj evidenciji kur'anskog teksta. Ovo bi moglo aludirati na zaključak da je ova kategorija ljudi u većem broju prisutna u svakoj ljudskoj zajednici! Dakle, u Kur'anu je riječ munafik uvijek upotrijebljena u formi množine, i to množine muškog roda na 27 mjesta a množine ženskog roda na pet mjesta.³ Dok je riječ nifak / licemjerstvo upotrijebljena na tri mjesta u suri Tewbe.⁴ A u brojnim kur'anskim ajetima indirektno se govori o suštini, osobinama, znacima i pogubnosti licemjerja.⁵ Licemjerstvo je, prema Kur'anu, bolest ljudskih srdaca ("Bolest je u njihovim srcima, a Allah bolest njihovu povećava").⁶ Mnogi će mufessiri ukazati, na osnovu spomenutog ajeta, da kako god fizička bolest ophrvava ljudsko tijelo tako isto i duhovna bolest zvana licemjestvo ophrvava ljudski duh i spriječava čovjeka da dođe do istinske spoznaje pravih vrijednosti.

Čitava jedna kur'anska sura nosi naslov Munafikun/Dvoličnjaci, koja je objavljena u Medini i ima jedanaest ajeta. Ona je objavljena baš povodom munafika u Medini koji su podrivali misiju Allahovog Poslanika, s.a.v.s..⁷

Spominjani Ragib Isfahani tvrdi da su licemjeri gori od nevjernika jer Uzvišeni Allah dž.š. kaže: "Licemjeri će, doista, u samom dnu Vatre biti". (En-Nisa, 145).⁸

¹ Ragib Isfahani, Mufredatu elfazi-l-Kur'an, Damas, 1998, str. 819.

² Grupa autora, El-Mu'džemu-l-wesit, Kairo, 1972, str. 982.

³ Muhammed Fuad Abdulbaki, El-Mu'džemu-l-mufehres li efazi-l-Kur'ani-l-kerimi, 1996, str. 809.

⁴ Ibid., str. 809.

⁵ V. npr. sura: El-Bekare (8, 9, 14, 15, 204-206); En-Nisa (146); El-Enfal (49); En-Nur (47-50) i sl.

⁶ Prijevod kur'anskih ajeta preuzet je iz prijevoda Kur'ana dr. Enesa Karića, Kur'an s prijevodom na bosanski jezik, Sarajevo, 1995.

⁷ V. Dželaluddin Es-Sujuti Lubabu-n-nukul fiesbabi-n-nuzul, Bejrut, bez godine izdanja str. 196-197; dr. Jusuf Ramić, Povodi Objave Kur'ana, Sarajevo, 1984. str. 224-225.

⁸ R. Isfahani, op. cit. str. 819.

Mufessir Ibn Kesir u svome tefsiru⁹ navodi od Imama Ahmeda, koji prenosi od Ebu Hurejre, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Licemjeri imaju osobine po kojima se raspoznavaju: kad se pozdravljaju-proklinju, njihova hrana je otimačina, njihov plijen je utaja, džamiju izbjegavaju, namaz obavljaju na isteku njegovog vremena, oholeći se nenaviknuti niti se žele naviknuti na ispravno obavljanje, noću se poput crvotočnih stabala, a danju izrazito bučni”.

Sada ćemo slijediti kur’anske ajete u kojima se spominje riječ munafikun (licemjer) i munafikat (licemjerki), uz mjestimično ukazivanje i na one ajete u Kur’anu koji također kontekstualno govore o munaficima ne spominjući riječ munafikun ali, svakako, o njima je riječ. Da nas Allah dž.š. sačuva osobina licemjernih ljudi i licemjernih žena!

Munafici se žestoko okreću od Muhammeda, a.s., “ti vidiš licemjere kako se žestoko okreću od tebe” (En-Nisa, 61).

Muslimani su se u Medini podvojili o munaficima. Naime, kako komentari kazuju, jedna grupa ljudi iz Mekke se iselila u Medinu, ali su se vratili u Mekku i tamo ostali. Otuda podvajanje muslimana o njima. Ajet ukazuje da su oni licemjeri: “Šta vam je pa ste se o munaficima podvojili, pa Allah je njih u nevjerstvo vratio zbog onog što su činili” (En-Nisa, 88).

Munaficima pripada na Onom svijetu bolna kazna: “I obraduj licemjere, njima-kazna bolna”. (En-Nisa, 138). Sljedeći ajet veli da oni uzimaju nevjernike za prijatelje, a ne vjernike!

Munafici će biti u Džehennemu zajedno sa nevjernicima: “A Allah će doista sakupiti zajedno u Džehennemu licemjere i nevjernike” (En Nisa, 140). Prije ove tvrdnje, u istom ajetu vjernicima se savjetuje da ne sjede sa munaficima koji se podruguju Allahovim znacima!

Munafici hoće da prevare Allaha dž.š. Na namaz lijeno idu pokazujući se ljudima da, navodno, vjeruju i Allaha malo spominju: ”Licemjeri, doista, hoće Allaha da prevare, ali Allah njih će za prijevaru kazniti. Kada oni na namaz pođu, lijeno pođu! Oni se samo time svijetu pokazuju i Allaha takvi malo spominju”. (En-Nisa, 142).

Munafici će biti bačeni na dno Džehennema i niko im neće moći pomoći: “Licemjeri će, doista, na samom dnu Vatre biti. Takvima pomagača sigurno nećeš naći” (En-Nisa, 145).

Munafici govore da su vjernici obmanuti zato što se oni na Allaha oslanjaju: “I kad bi licemjeri i oni u srcima kojih je bolest govorili: “E, vjera njihova ove je obmanula! Ali ko se na Allaha oslanja, pa, Allah je zbilja silan i mudar! (El-Enfal, 49).

Munafici se boje da se vjernicima ne objavi kakva sura koja bi im otkrila ono što je u njihovim srcima: “Licemjeri su u strahu da se vjernicima ne objavi sura kakva, koja će ih izvjestiti o svemu onome što u njihovim srcima je”. (El-Tewbe, 64).

Munafici i licemjerke su isti: naređuju zlo, a od dobra odvrćaju, škrti su, Allaha zaboravljaju i razvrat čine: “Licemjeri i licemjerke jedni su od drugih! Oni naređuju da se zlo čini a od dobrih djela odvrćaju, i ruke svoje oni stiskaju! Allaha oni zaboravljaju, pa i On njih zaboravu prepusti! Licemjeri su, doista, razvratnici!” (El-Tewbe, 67).

Munaficima, licemjerkama i nevjernicima zaprijećeno je Džehennemom u kojemu će vječno

⁹ Ibn Kesir, Tefsiru-l-Kur’ani-l-azim, IV, Rijad, 1994, str. 473.

ostati. Njih je Allah prokleo i pripada im neprekidna patnja: “Allah je zbilja zaprijetio licemjerima, i licemjerkama, i nevjernicima vatrom Džehennema! U njoj će oni vječno ostati, ona će im dosta biti. I Allah ih je prokleo! Njima pripada patnja neprekidna! (El-Tewbe, 68)

Poslaniku je naređeno da se bori protiv munafika i da bude strog prema njima; njihovo stanište je Džehennem: “O Vjerovjesniče, protiv nevjernika i licemjera ti se bori, i strog prema njima ti budi! Njihovo utočište Džehennem će biti, a grozno li je stanište! (El-Tewbe, 73).

Munafika je bilo u vrijeme Muhammeda, a.s., među beduinima okolo Medine kao i u samoj Medini: “A među beduinima koji obitavaju okolo vas licemjera ima, a i među stanovnicima Medine – u licemjerju oni su okretni”. (El-Tewbe, 101).

Allah sigurno zna ko su munafici: “Allah sigurno zna one koji vjeruju i On sigurno zna one koji su dvolični”. (El-‘Ankebut, 11).

Poslaniku je naređeno da se ne pokorava munaficima: “Nevjernicima i licemjerima ti se ne pokoravaj! (El-Ahzab, 1).

Munafici mniju da Allah dž.š. i Njegov Poslanik, neuzu billahi, obmanjuju: “A kad su licemjeri i oni u čijim srcima je bolest govorili: “Allah i Njegov Poslanik samo su nam obmanu obećali!” (El-Ahzab, 12)

Allah dž.š. će kazniti ili, ako On htjedne, oprostiti munaficima: “i da, ako htjedne, licemjere kazni ili nam oprosti!” (El-Ahzab, 24)

Muhammedu, a.s., je zapovjedbno da se ne pokorava munaficima: “I ne pokoravaj se nevjernicima, niti licemjerima!” (El-Ahzab, 48)

Ako se munafici ne okane svojih spletki, Uzvišeni Allah dž.š. će dati Muhammedu, a.s., vlast nad njima: “Ako ne prestanu licemjeri, i oni u čijim srcima bolest je, i oni koji po Medini laži šire – Mi ćemo tebi nad njima vlast dati, pa će potom u njoj tek kratko tvoji susjedi biti” (El-Ahzab, 60)

Munafici će biti kažnjeni od strane Allaha dž.š.: “da bi Allah kaznio licemjere, i licemjerke...” (El-Ahzab, 73)

Munafike, koji o Allahu pretpostavljaju zlom mišlju, čeka kazna onosvjetska: “i da bi kaznio licemjere i licemjerke, i mnogobošce i mnogoboškinje koji o Allahu pretpostavljaju zlom mišlju! (E.-Feth, 6)

Munafici i licemjerke će na Sudnjem danu dovikivati vjernike kako bi i oni poprimili iskre njihove svjetlosti: “Na Dan kad licemjeri i licemjerke poviču onima koji vjeruju: “I nas vi čekajte da iskre primimo od svjetlosti vaše!” “Vratite se vi natrag!” – reći će se – “pa kakvu drugu svjetlost potražite!” I udaren zid međ njima bit će koji vrata imat će: unutarnja strana njegova milost je, a vanjska strana i ispred nje – patnja je! (El-Hadid, 13)

Allah dž.š. svjedoči da su munafici lašci: “Allah svjedoči da su dvoličnjaci zbilja lašci!” (El-Munafikun, 1) U četvrtom ajetu ove sure Kur’an govori o lijepoj vanjštini i kitnjastoj besjedi munafika, savjetujući Muhammeda, a.s., (i svakog drugog čovjeka) da ne zaključuje po vanjštini: “A kada ih ti vidiš, zadivljuje te izgled njihov, a ako progovore, ti slušaš riječi njihove! – ali, oni su kao šuplje naslagano drvlje, misle da svaki povik protiv njih je! Oni su neprijatelji, pa spram njih oprezan budi! Ubio ih Allah, kuda se okreću!

Munafici su ljudi koji ne shvaćaju: “ali dvoličnjaci ne shvaćaju.” (El-Munafikum, 7).

Munafici su ljudi koji ne znaju da: sva čast Allahu i Njegovom Poslaniku, i vjernicima pripada,

ali dvoličnjaci ne znaju! (El-Munafikum,8)

Vjerovjesniku je naređeno: “Protiv nevjernika licemjera bori se i strog spram njih budi! Stanište njihovo Džehennem će biti! O, pribješta ogavna li! (El-Tahrim, 9)¹⁰

Kroz navedene ajete, a i druge, olahko se prepoznaju karakteristične crte munafika, također se skreće i pozornost kakav imati odnos spram takvih ljudi koji se nalaze, ne u tako malom broju, u svakom muslimanskom društvu. Poslaniku je naređeno da se suprostavi munaficima, a na svakoj ponaosob muslimanskoj duši je da se suprostavi munafikluku unutar svoje duše, misli, riječi i djela. Kur'an nas je podučio da je munafikluk okrutan, zato mu i treba navjestiti okrutnu borbu koja započinje u sopstvenoj duši a prenosi se na društvo koje želi graditi bezlicemjerske odnose. Munafičko društvo na ovom svijetu je poniženo a za budući svijet pripravlja sebi najdublji džehennemski ponor! Jedan je 'alim rekao: “Kada čitaš kako Kur'an govori o munaficima, postupaj suprotno od toga bit ćeš dobar musliman!”

¹⁰ U ajetima navedenim pod rednim brojevima 9. (El-Tewbe, 67) i 22 (El-Munafikum, 1) riječ munafikum spomenuta je dva puta, tako da je nalazimo na 27 mjestu u Kur'anu.